

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Vtrum ad singulos actus bonos gratia necessaria fuerit: Et quae radix
tantae necessitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

creat hominem, ut homo sit, ipse operatur hominem, atque custodit, ut etiam bonus beatusque sit. De homine primo loquitur ut verborum illorum sensum excuspat: *Vi operaretur & custodiret illum, videlicet Deus Adamum, sicut hoc Augustinus explicat. Unde in eundem sensum adijcit: Quia locutione dicitur homo operari terram, que iam terra erat, ut ornata atque fecunda sit: Ea locutione dicitur Deu operari hominem, qui iam homo erat, ut pius sapiensque sit, eumque custodire: quod homo sua potestate in se (potius) quam illius supra se delictatus, dominationemque eius contemnens, tutus esse non possit. De ista custodia sapius etiam alibi mentionem facit: Quapropter, inquit, etiam primum hominem Deus in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset, si ad permanendum &c. Cujus divinæ custodiæ effectus declarans, alio in loco Augustinus, ad omnes tentationum victorias obtinendas valere demonstrat. Sed sensum magistri sui luculentissimis verbis Fulgentius nobis aperuit. Cum enim docuisset, naturam Angelicam sua non suffecisse stabilitati, experimento rem declarans: Suis autem, inquit, ad custodiam sibi sat esse viribus non incongrue crederetur, si nulla pars eius (in demonibus) in deterius laboretur. Ex quo demonum infelici casu, ut adijcit paulo post, profecto cognoscitur, uniformi cunctos opprimi potuisse ruina consortio, nisi quos vellet a casu pravitate virtus illa defenderet, qua sola naturaliter mutari depravarique non possit. Et continuo adhuc apertius Dei operantis virtutem inculcans: Non alia stantem, ait, Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa, qua lapsam hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata; in hoc ut surgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto ut sanaretur; ab hoc infirmitatem re-*

pulit, illum infirmari non sivit; illius esca, istius medicina.

Sed nullus evidentior divinæ gratiæ effectus est, quam quòd, velut auxilium ad opera bona tanquam fructus justitiæ proferendos destinatum, operantem juvet ac roboret. De quo sapientissimè & instantissimè sanctissimus ille Vindex gratiæ locutus est. Quid enim isto loco clarius? Sic factus est homo rectus, ut & manere in ea rectitudine posset, non sine adiutorio divino. Quid isto evidentius? Est peccatum in solo libero arbitrio erat constitutum; non tamen iustitia retinende sufficiebat liberum arbitrium, nisi participatione immutabilis boni divinum adiutorium præberetur. Et rursum: *Vi ab eo teneretur vita iustitia, parum erat velle, nisi ille qui eum fecerat, adjuvaret.* Quid isto luculentius? *Dederat & adiutorium, Deo sine quo in ea (bona voluntate) non posset permanere, si vellet.* Quid isto accuratius? *Sic erat institutus (homo) ut si de adiutorio Dei fideret, bonus homo malum angelum vinceret: si autem creaturam atque adiutorem Deum superbe sibi placendo desereret, vinceretur: meritum bonum habens in adiuta divinitus voluntate reicta.* Ex quo factum est, ut tanquam proprio & solemnè titulo Deum voluntatam bonarum adiutorem appellaverit. Sed quid pluribus? Hujusmodi pro gratiæ veritate, & in statu etiam innocentie necessitate, testimonia ita in operibus Augustini crebra sunt, ut quicumque illam sibi vel labefactandam, vel negandam, vel etiam in dubium revocandam exillimaret, ut à quibusdam factum fuit, eorum pondere & multitudine non minus quàm Ecclesiæ auctoritate obrui posset. Hoc enim tanquam Catholice fidei dogma credidit, & expresso canone credendum sanxit antiquitas, ut paulo post dicturi sumus.

C A P V T X I.

Vtrum ad singulos actus bonos gratia necessaria fuerit: & quæ radix tantæ necessitatis.

NEc verò ad perseverandum tantummodo in iustitia, ut quidam arbitrantur, sed ad singulas etiam voluntates bonas, seu opera bona, seu tentationum victorias, per quas fit ut quis in iustitia perseveret, Angelis & hominibus istam gratiam necessariam esse, eadem prorsus asseverantiâ Augustinus docuit. Quod ipsum non uno certè loco in scriptis ejus videre licet.

Nam quod istud mirum fortasse cuiquam recentiorum scriptorum videatur, hoc inde fit, quia sicut in alijs partim jam ostendimus, partim in multis adhuc ostensuri sumus, doctrinas Augustini certissimas, & usitatissimas ejus phrasas longè alio plerumque sensu accipiunt, quam eas Augustinus usurpaverit. Ex quo fieri necesse est, ut nisi quis, ex diligenti, & assidua librorum omnium lectione, spiritali, doctrinæ, & phrasibus ejus non rarò ex-

A litterarum sacrarum textu haustis familiaris fuerit, in alienissimas ab ejus mente sententias præcipitur: quas tamen ipsius esse vel dubitare nefas esse putet. Idem recentioribus plerisque & hoc loco contigit. Cum enim audiunt gratiæ necessitatem ad perseverandum ab ipso prædicari, hoc ita accipiunt, quemadmodum videntur ista verba resonare, nimirum fieri non posse, ut quis justam vitam perducatur ad finem, nisi gratiâ suâ Deus subinde opituletur, mutabilitatem arbitrij adversus graviore tentationes confirmando in bono. Itaque putant isti gratiæ nullum fieri præjudicium, etiam si aliquamdiu sine eius vivatur adiutorio, & aliquos actus ex arbitrij jam semel sanctificati libertate operetur. Sed longè alius Augustini sensus est: per hoc enim ipse significare vult, post fidem jam ex Dei gratia susceptam, non posse hominem in bono progredi, neque tantillum in eo persistere, boni

129

boni aliquid agendo, vel tentationem superando, quin ab eadem gratia foveatur, & adjuverur. Quod quidem statum lapsi hominis respiciendo suo loco fuse declarabitur. Hisq; unus aut alter sufficiet locus. Nam in libro de dono perseverantiae istud ex professo agens:

Cap. 6. *Tutores igitur vivimus, inquit, si totum Deo demus. Non autem nos illi ex parte, & nobis ex parte committimus.* Et mox: *Nihil nobis reliquit, in quo*

Cap. 7. *tantum in nostro gloriamur. Sed quidem & ut non disculamur a Deo, non ostendit dandum esse nisi a Deo. Cujusmodi testimonijs totus poene liber plenus est.*

Idem vero etiam, cum de stantis hominis perseverantia in bono loquitur, August. sensus est: non enim hoc tantum vult indicatum, adjuutorio gratiae ad complectendam totam perseverantiam opus esse, ne scilicet aliquando graviore quapiam tentatione solum abrumptur: sed ad singula opera quibus in bono persistitur, singularique tentationes vincendas, gratiam fuisse necessariam. Quod sane ex multis Augustini locis & attestacionibus manifestum est, ubi non ad totam Adami perseverantiam, sed ad singularia ejus opera requiritur divinae gratiae adjuutorium, tanquam omnino necessarium. Nam imprimis in libris de Civitate Dei, victoriam hominis cum diabolo in paradiso luctantis similiter gratia tribuendam fuisse docet: quae tamen victoria tentationis non tota Adami perseverantia, sed unicum tantum brevissimi temporis fuisse opus: *Sic erat institutus, inquit, ut si de adiutorio Dei fideret, vinceret, non alium angelum vinceret. Et de singulari illa diaboli suasionem: Cum in natura haberet posse, & in potestate haberet velle, & non consentire suadenti, adjuvante tamen illo, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Idcirco enim in illo primo testimonio illi singulari operi bono, etiam meriti rationem tribuit; quod non in tota perseverantia, sed in singulis operibus spectandum est: sicut & malum meritum deserti Dei, singulare opus perveriae voluntatis fuit. Vnde etiam in Enchiridionem ad Laurentium cum dixisset hominem in illa voluntate, non sine adiutorio Dei manere potuisse; permanenciam illam non pro tota perseverantia explicat, sed pro electo tunc tantum modo permanendi cum Deo:

Lib. 14. de Civ. c. 27. *ut utrumlibet, inquit, horum (rectum manere vel perverum fieri) elegerit, Dei voluntate fieret, aut etiam ab illo, aut certe de illo.* Cum enim Angeli brevissimo tempore, & unico forsitan actu tantum in donata sibi divinitus rectitudine via steterint: quis audeat dicere, eos ad unicum illud opus adjuutorio non eguisse divino? Quod si illi indigerint, nulla profectio ratio est; cur homo tantundem in iustitia permanens, sine Dei auxilio permanere diceretur. Nonne hoc esset non habere in illis actibus rectorem Deum, sed suo committi arbitrio, quod tantopere supra Augustinum detestantem audivimus? Nonne hoc ipsum esset non fidere de adiutorio Dei & sine adiutorio Dei tentantem vincere? Et tamen non aliter Augustinus victoriam tribuit, quam si de adiutorio Dei fideret.

Lib. 11. de Genes. c. 4. *in potestate habeat velle, & non consentire suadenti, adjuvante tamen illo, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.*

Cap. 107. Enchirid. *ut utrumlibet, inquit, horum (rectum manere vel perverum fieri) elegerit, Dei voluntate fieret, aut etiam ab illo, aut certe de illo.*

Quamvis ex alio quoque capite manifestum sit, nec unius quidem tentationis victoriam, vel unius bonae voluntatis motum sine illo gratiae adjuutorio fieri potuisse. Nam juxta doctrinam sancti Doctoris hujus, omniumque quantum arbitror, confessionem, indubitatum est, nullum meritum Adami habere potuisse sine gratiae adjuutorio. Nam & illi, quos supra tantopere exorbitasse diximus, ut sine gratia non peccari potuisse dicerent, meritum tamen nequaquam ei sine gratia auli sunt attribuire. De quo Augustinus ita praemittit: *Hanc (immortalitatem) est acceptura per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, acceptura per meritum. Sed cum videretur, ne ex illa antithesi gratiae & meriti, suspicaretur aliquis merita tunc sine gratia haberi potuisse, attexit illico: Quamvis sine gratia nec tunc ullum meritum esse potuisset.* Quid evidentius ab Augustino postulari potest? Meritum enim, ut omnibus in confesso est, indivivuum & singulare est opus: quod non tantum simpliciter sine gratia; sed nec ullum quidem sine gratia esse potuisse testatur. Quam doctrinam adhuc expressius tradit alibi: Cum enim dixisset, *ut si de adiutorio Dei fideret, nempe ad vincendum Angelum malum, a quo tentatus & oppugnatus fuit, bonus homo malum Angelum vinceret; quorum utrumque & fidere, & Angelum vincere, singulare & indivivuum opus fuit, mox subiungit: Meritum bonum habens in adiuta divinitus voluntate recta.* Ecce ipsam fidendi vincendique voluntatem meritum vocat, ipsam etiam divinitus adjutam, de quo tota nostra disceptatio est, expressis verbis confitetur. Et ne quis adhuc contentiosior alio peispiua ejus verba torqueret, hoc ipsum cautissime praemunivit: *Quia & ipse non considerare de adiutorio Dei non quidem possit sine adiutorio Dei.* Ecce expressa sententia est, non est ubi lector hareat, non est ulla ambiguitatis latebra, qua sanctissimi Doctoris sensus posset abscondi.

In Enchirid. c. 106.

Lib. 14. de Civ. c. 27.

Nec tamen unico illo loco quamvis aperitissimo mentem suam declarasse contentus fuit. Nam quodcumque bonas voluntates adjuvari dicit, non aliud significatum voluit. Augustino quippe peculiaris ista phrasia est, ut id, quod nos volitionem dicimus, ex latinissimorum auctorum usu voluntatem vocet, ut alibi nobis ostendendum est. Hinc est enim, quod voluntatem bonam hominis & Angelorum supra sepius non aliud, quam Dei amorem esse, exposuit. Hinc est, quod mox audivimus, meritum in adiuta divinitus voluntate recta. Hinc est, quod Deum bonarum voluntatum, id est, volitionum adiutorem & remuneratorem dicit. Hinc est, quod alibi, loco voluntatis, ipsum velle & non consentire suadenti, adjuvari dicit: *Non multivideret, inquit, magna laudis sortem fuisse hominem, si propterea posset bene vivere, quia nemo male vivere suaderet: cum in natura posse, & in potestate haberet velle, & non consentire suadenti, adjuvante tamen illo, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Ecce qui toties voluntates adjuvari docuit,

12. de Civit. c. 9.

14. de Civit. c. 7.

Ibid. c. 26.

Lib. 11. de Genes. ad lit. c. 4.

docuit, nunc ipsum velle, neque quodlibet velle, sed velle & non consentire suadenti, adjuvandum per gratiam scribit: quam Adamo humiliter fidenti de divino adiutorio indicat fuisse largiendam: qui sane singularis & individuus voluntatis hinc & nunc tentatae actus fuit.

Ex quo sane principio etiam illa celeberrima fluxit sententia, quam non minus de Angelorum, quam hominum innocentium scripsit adiutorio: *Si autem hoc adiutorium vel Angelo, vel homini, cum primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis natura facta erat, ut sine divino adiutorio posset manere si vellet, non utique suam culpam cecidissent. Adiutorium quippe defuisset, sine quo manere non possent.* Nam si sine illo Dei adiutorio casus fuisset inculpabilis, ergo sine illo Dei adiutorio, ne momento quidem uno, quo voluntatis nutus tērationi tribuendus erat vel negandus, persistere poterant. Quod inde manifestum est, quia si sine illo non solum tota vita perseverare, sed vel ipso oblata tērationis aut suasionis momento manere potuissent, profecto non sine sua culpa cecidissent. Robur enim naturae velut adiutorium quoddam naturaliter inditum assuisset voluntati, quo adjuvi sine ullo alio gratiae adiutorio manere potuissent. Qui autem vel ad unum momentum cum Deo manere tentatus potest, si illa potestas ei ex naturae robore, siue ex gratiae adiutorio praesto sit, indubitatum est, si tērationi vel suasioni cedit, non sine culpa cedere. Sicut enim Augustinus culpam cadentium merito excusat, quia *adiutorium Dei defuisset, sine quo manere non possent*: ita ratio & immutabilis veritas culpam cadentium merito acculat; quia *adiutorium per naturam assuisset, eum quo manere potuissent.* Quanto enim adiutorium istud naturale permanendi magis esset suum, & à nemine extra se penderet, tanto & culpa cadendi magis esset sua. Ista porro divini adiutorij ad singulos bonos actus & motus necessitatem etiam in statu innocentiae multo evidentius pernoscemus, si causam ejus inspererimus. Non enim illam ex peculiari perseverantiae difficultate Augustinus & sectatores ejus petunt, ut Recentiores nonnulli solent, sed ex altiori ratione ipsius actus boni, ad quem creata natura sine gratiae auxilio nihil potest. Quam istius impotentiae radicem nonnunquam Augustinus tetigit. Nam ex profecto de generali illa adjuvantis gratiae necessitate, etiam in innocentiae statu disputans, cum dixisset: *Nec ipsum ergo Deus esse voluit sine sua gratia, quam reliquit in eius libero arbitrio*; tacentiam lectoris admirationem & interrogationem, cur per integerrimas illas arbitrij vires permanere non posset bonus, praecipuando ita respondet: *Quoniam liberum arbitrium ad malum sufficit: ad bonum autem nihil est, nisi adiuvetur ab omnipotenti bono.* Nimirum ratio datur, cur permanere non possit bonus, hoc est, cur perseveranter bene operari non possit sine divino adiutorio; quia nihil ad bonum potest sine adiutorio omnipotentis boni: quod sicut est

immutabile bonum; ita nulla potest infirmitate à sua bonitate deficere. Quae sane ratio non perseverandi tantum, sed ipsam bene quomodolibet operandi basin attingit, & omnis omnino naturalis arbitrij nervos ad opera bona, siue omnia, siue singula, funditus à radice succidit. Quod etiam ex ipsa antithesi mali & boni illustrius patet. Nam quasi quaereretur, ad quid ergo sufficit liberum arbitrium sine gratiae adiutorio, si ad bonum nihil est nisi divinitus adjuvetur? non responderet, Ad aliquos actus bonos valet; sed, Ad malum sufficit: quasi dicat, ad solum malum suis viribus sufficit; ad bonum nihil omnino, nisi alienis viribus adiutum, potest. Qui sensus ejus, quamvis sua se claritate satis superque manifestet, ex alijs tamen locis ejus ipsaque doctrinae constantia multum ei lucis accedit. Nam quasi locum istum sibi clarius exponendum suscepisset, ita de ipsdem primi hominis viribus loquitur, Pelagianos impetens de suis viribus ad bona opera gloriantes: *Odit Deus praesumptores de viribus suis.* Odit ergo & in singulis actibus praesumentes de viribus suis: praesumptio enim in singulis actibus erumpere solet, & in singulari tērationis actu superando, tam in Angelis, quam in homine primo ipsa sese exeruit. Hoc ergo iuncto humilitatis fundamento subjicit: *Quid enim valeat liberum arbitrium non adjuvatum, in ipso ad im demum statum est, cum scilicet peccando deficeret.* Et quasi quaereretur, quid est ergo ad quod liberum arbitrium non adjuvatum valet, & ad quod non valet? Ad malum sufficit sibi, ad bonum non nisi adiuvetur à Deo. Primus enim ille homo accepit liberum arbitrium rectum, & posuit Deus ante eum, sicut Scriptura dicit, *ignem & aquam; ad quod volueris, porrige manum.* Elegit ignem &c. Quam doctrinam sibi familiarissimam, & aptissimam ad frangendam Pelagij praesumptionem de viribus suis in singulis actibus praesumentem, etiam alibi crebrius profert: *Queris, inquit, quid valeat ad malum liberum arbitrium? Recole hominem peccantem. Queris, quid valeat ad auxiliium Deus, & homo? Ariende in eo gratiam liberantem. Nasquam potuit sic ostendi, quantum valeat voluntas hominis usurpata per superbiam ad vitandum sine adiutorio Dei malum.* (Sic logo atque distinguo, quia alioquin, ut nunc legitur, nullus est sensus) *non potuit plus & manifestius exprimi, quam in homine primo.* Ecce quid valeat ad vitandum malum; videlicet unicam illam extrinsecus solo verbo pulsantem hinc & nunc tērationem, sine adiutorio Dei vitare non potuit: quanto minus in sempiternae & spiritualissimae istius lucis dilectionem ex toto corde consurgere, de quo nobis praecipue disputatio. Non enim ibi, & in similibus jam citatis locis de tota perseverantia primi hominis Augustino sermo est, sed de unica illa electione, qua inter Deum ac diabolum constitutus serpenti credidit, Deumque contempsit. Quod ipse Augustinus de eodem omnino argumento disputando declarat: *Ut subderetur diabolo seductus, sicut in eius libero arbitrio, quo ad inferiora declinavit.*

De corrup.
& grat.
c. 12.

De corrup.
& grat.
c. 12.

Ibid.

Dei
Cant. m.
cap. 4.

Serm. 2. h.
verb. 1. h.
cap. 1.

Serm. 2. h.
verb. 1. h.
cap. 1.

133

declinando; superiora deseruit, & aurem praeiit
serpenti, aurem clausit ad Deum: atque constitutus
inter praeceptorem & seductorem, magis seductori,
quam praeceptori obtemperare elegit. De auxilio
verò ad praeceptum Dei & sanitatem suam cu-
stodiendam necessario, statim adiicit: Deus
medicus opus etiam sanis, ut sanis ipsa teneatur;
videlicet, ne cuiuslibet praecepti transgressione
perdatur.

Hinc est igitur, quod plerumque generalè regu-
la illa in bonis & malis, tam de homine primo,
quam cæteris omnibus tradit: quòd ad pec-
candum Dei auxilio non sit opus; ad bene fa-
ciendum nemo sufficiat sibi: Homo, inquit, in

*in Enchirid.
c. 106.*

paradiso ad se occidendum, relinquendo iustitiam ido-
neus erat per voluntatem: ut autem ab eo teneatur
vita iustitia, parum erat velle, nisi ille qui eum fece-
rat, adiuuaret. Et doctrinalem alibi genera-
lemque regulam figit: Ad peccandum non adiuua-

*lib. de poe-
nit. c. 5.*

mur à Deo: nisi autem agere, vel iustitia praeceptum
omni ex parte implere non possumus, nisi adiuuamur à
Deo. Et ut intelligeremus istam creatæ volun-
tatis impotentiam non ex aliqua boni operis
difficultate, cuius peccatum causa fuerit; sed
potius ex naturali ad bonum fragilitate proce-
dere, rem perpulchra explicat similitudine:

Sicut enim corporis oculus non adiuuatur à luce, ut
ab eadem luce clausus averti seque discedat; ut autem
videat, adiuuatur ab ea, neque hoc omnino nisi ille ad-
iuuaret, potest; ita Deus, qui lux est homini in terro-
ris, adiuuat nostram mentis obtutum, ut non secundum
nostram, sed secundam eius iustitiam boni aliquid ope-
remur. Vbi revera nihil aliud inculcat illa si-
militudine, quam id quod de Adamo dispu-
tans generaliter dixerat: Liberum arbitrium ad
malum sufficit: ad bonum nihil est, nisi adiuuatur ab
omnipotenti bono, hoc est, ab aeterna luce bonita-
tis atque iustitiæ. Quam lucis similitudinem,
quam vis per se manifestum sit, in omni huma-
næ naturæ statu habere locum, ne quis somno-

*lib. de nat.
et grat. c. 10.*

lentior de sola lapsa natura jam peccato vul-
nerata intelligendam esse putet, sic eam alibi
perficat: Sicut enim oculus corporis plenissime sanus,
nisi candore lucis adiutus, non potest cernere: sic homo
etiam perfectissime iustificatus, nisi aeterna luce iusti-
tiae divinitus adiuuatur, velle non potest vivere. Vbi
homo plenissime sanus intelligitur ille, qui
nullam peccati contraxit & gritudinem. Quod
de homine primo se potissimum intelligere,

A paulò post declarat in eodem opere, ubi dicit:
Si de integra & sana hominis natura loqueretur, Cap. 48.

quam modo non habemus, nec sic rectè diceret, quod
non peccare (quod Augustino ibidem & Pela-
gio prorsus est idem, quod iuste vivere, rectè-
que operari, ut ante cap. 26. dixerat) nostrum
tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: Nam
& ibi esset adiutorium Dei, & tanquam lumen oculis
sanis, quo adiuti vident, se praeberè volentibus. Tra-
ctat eandem similitudinem multis alijs locis,
constanter semper asserens: nihil omnino posse
humanam animam quod ad iustitiam attinet,
nisi divinæ luce iustitiæ adjuvetur. Quæ sanè
omnia manifestè convincunt, nec ullum qui-
dem opus veræ iustitiæ per solum liberum ar-
bitrium sine gratiæ auxilio posse perfici. Lu-
men enim cuius comparatione Pelagianos li-
beri arbitrij inflatores refutare nititur, ita ocu-
lis sanis necessarium est, ut nec unus quidem
oculorum intuitus sine eius auxilio fieri queat
sed illo extrinsecus non adjuvante, non solum
in videndo perseverare nequeamus, sed nihil
omnino vel ullo actu cernere, verum tantum-
modo in tenebris remanere. Quæ sanè causa
est ut etiam in celo, ubi Deus ipse in claritate
videndus est, auxilium istud, si rogaretur Au-
gustinus, necessarium esse fateretur. Hoc enim
locus iste, quem paulò antè ex capite vigesimo
sexto libri de natura & gratia allegavimus ex
Augustini mente convincit. Plenissime quippe
sanis nunquam erimus, nisi in beata illa visione
constituti. Quod si cui fortassis ista doctrina
mira videatur, sciat ille, cum de iusta vita de-
que perseverantia in iustitia, Augustino sermo
est, nihil esse, juxta doctrinam ejus bonum, ad
quod liberum arbitrium per seipsum nihil pos-
sit, nisi illud bonum, quod supra sapius, & in
scriptis suis passim vocat voluntatem bonam, hoc
est, veram sinceramque dilectionem seu chari-
tatem Dei: cuius actus ita rationalis creaturæ
potestatem superat, ut sine aeternæ lucis auxi-
lio juxta doctrinam ejus, non possit fieri.

Quicquid præterea alij bonum nominant, hu-
manum, non divinum, philosophicum, non
Christianum Augustino bonum est: cuius pro-
pterea nullam putat in materia de virtutibus
& iustitia habendam esse rationem. Qua de re
fufius & ex professio suis locis disserendum
erit.

CAPVT XII.

Proponitur, & differtur difficultas, de concilianda tanta liberi arbi-
trij potestate cum tanta gratiæ necessitate. Quale fuerit
illud Adæ & Angelorum adiutorium, quantum
ad substantiam, an gratia habitualis,
concurfus communis &c.

CVM igitur, juxta doctrinam Augu-
stini in superioribus duobus capitibus
traditam, perspicuum sit, non modo
non perseverantiam in bono, sed nec
nullum omnino meritum, aut opus bonum, quo

A in iustitia & innocentia sanctitate persistitur,
sine Dei adiutorio ab hominibus aut Angelis
haberi potuisse, merito fortassis jam dudum
suspensus lector hæret, quid sibi velit ista tra-
ditæ ex Augustino doctrinæ inconstantia, ut
F 4